

А. Д. Барзиловичкандидат медичних наук, директор
МЦ «КіндерКлінік»

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ «РИНОК МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ», «ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ»

У статті досліджується сутність понять «ринок медичних послуг» та «державне регулювання ринку медичних послуг». Наведено підходи до визначення поняття «ринок медичних послуг». Встановлено, що ринок медичних послуг є складною збалансованою системою, що складається з сукупності організацій та установ – учасників ринку, що надають, регулюють або споживають медичні послуги при ринковій кон'юктурі, діяльність яких спрямована на якісне та доступне надання необхідних послуг із поліпшення та збереження здоров'я людей. Визначено основні ознаки та особливості ринку медичних послуг. Наведено підходи до визначення поняття «державне регулювання медичних послуг». З'ясовано, що поняття «державне регулювання ринку медичних послуг» можна використовувати у вузькому та широкому значенні. Встановлено мету і завдання державного регулювання ринку медичних послуг. Задля вдалої реалізації державного регулювання у сфері медичних послуг варто сформулювати його мету та завдання. Так, головна мета державного регулювання у сфері медичних послуг полягає у покращенні здоров'я населення, профілактиці різних захворювань, покращенні якості життєдіяльності населення тощо. Завдання державного регулювання у цій сфері визначають вплив на роботу об'єктів медичної галузі незалежно від їх форми власності, реалізацію контролю за якістю наданих медичних послуг, законодавчу гарантію рівних умов функціонування закладів охорони здоров'я.

Основним напрямом державної політики у сфері охорони здоров'я є покращення якості та реальної доступності медичної допомоги для різних верств населення. Сучасне медичне обслуговування вимагає високих технологій та належного фінансування. Зважаючи на розвиток охорони здоров'я в умовах зростання доходів населення і обмеженість виділених ресурсів, стало необхідністю збільшення обсягів платних послуг, що виступить додатковим джерелом. Додаткове фінансування розширить можливості та задовольнить потреби людини.

Ключові слова: медична сфера, ринок медичних послуг, ознаки ринку медичних послуг, державна політика, регламентувати, контроль.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими актуальними завданнями. Однією з функцій держави та системи державного управління є забезпечення прав громадян на охорону здоров'я та отримання якісних медичних послуг. Особливе значення у реалізації цієї функції належить стимулюванню та забезпеченню розвитку медичної сфери, адже ринку медичних послуг притаманна чимала кількість особливостей, які перешкоджають самореалізації ринкових закономірностей. Саме тому необхідним є запровадження системного регулювання із застосуванням нормативів, інструкцій та ліцензій у цій сфері. Це своєю чергою зумовлює потребу у зовнішньому регулюванні, яке може виконувати лише держава.

Одним з пріоритетів роботи органів влади більшості розвинених країн світу та тих, що розвиваються, у тому числі й України, що проводять зміни в галузі охорони здоров'я, зокрема на ринку медичних послуг, є формування та провадження прозорої та якісної регуляторної політики.

Регуляторна політика є інструментом досягнення балансу інтересів між державою, підприємцями і споживачами, запорукою зменшення бюрократичного навантаження на малий бізнес, а також забезпечення формування конкурентоздатного бізнес-середовища в державі [7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вітчизняних науковців, які досліджували

зазначену проблематику, можна виокремити таких авторів, Ю.В. Бережна [6], О.В. Бобришева [1], М.З. Вацик [15], В.К. Весельський [2], З.С. Гладун [3], В.Д. Долот [4], В.В. Дудка [4], О.А. Євтушенко [5], Ю.Б. Іванов [6], В.М. Карнацький [8], О.І. Краснова [9], А.І. Літвак [10], Л.А. Ляховченко [4], І.В. Миколаєць [10], Т.В. Плужнікова [9], О.Я. Сорока [12], А.А. Шомникова [13], Я.О. Янчак [14], Е.Ц. Ясинська [15] та інших. Серед іноземних науковців, що досліджували питання державного регулювання ринку медичних послуг та охорони здоров'я, такі: А. Ахтар [16], С. Волошин [21], К. Йен [20], Б. Йонтчева [17], В. Крістоф [17], М. Лабай [17], М. Лагард [18], Б. Морган [20], Н. Палмер [18], П. Силаніч [17], А. Хайнс [18], Л. М. Шварц [21] та інші. Проте у науковій практиці не окреслено ключові підходи до трактування сутності поняття «ринку медичних послуг» та «державного регулювання ринку медичних послуг».

Мета статті. Головною метою статті є розкриття та узагальнення наукових підходів визначень поняття «ринку медичних послуг» та «державного регулювання ринку медичних послуг», а також формування авторського трактування цих понять.

Виклад основного матеріалу. Ринку медичних послуг безпосередньо пов'язаний з якістю життя людини, тобто ступенем задоволення людських потреб, сприйнятливостю індивідуума його позиції в житті в контексті культурних і оцінних систем, в яких він живе, та у взаємодії з його

метою, очікуваннями, стандартами і переконаннями. Якість життя визначає стан комфортності людини, як особистий, так і в межах соціуму. Якість життя повинна враховуватися під час визначення пріоритетів і вирішення задач розподілу фінансових та інших ресурсів в охороні здоров'я [5].

З метою дослідження принципів, функцій та особливостей регулювання ринку медичних послуг потрібно проаналізувати поняття «ринку медичних послуг». Визначення, надані українськими та іноземними вченими, представлені в таблиці 1.

Аналізуючи наведені у таблиці 1 визначення, можна стверджувати, що більшість науковців акцентують увагу на тому, що на ринку медичних послуг присутні чотири основні групи учасників – державні органи, що здійснюють регуляторну діяльність, медичні заклади (державної та приватної форми власності), споживачі та посередники (страхові організації). Узагальнюючи викладене в підходах до визначення поняття «ринку медичних» послуг в рамках дослідження, вважаємо, що це складна збалансована система, що формується з сукупності організацій та установ, що є учасниками ринку та надають, регулюють або споживають медичні послуги при кон'юктурі ринку, що склалася в певний момент часу, та діяльність яких спрямована на якісне та доступне надання необхідних послуг із поліпшення стану та збереження здоров'я людей.

Таблиця 1

Підходи до визначення поняття «ринку медичних послуг» українських та іноземних науковців*

№ п.п.	Визначення	Автор
1.	Сукупність всіх медичних послуг, виробів медичної техніки, методів організації медичної діяльності, фармакологічних засобів, та існуючих і потенційних виробників товарів і споживачів медичних послуг	В.М. Карнацький [8]
2.	Ринку, специфічною рисою якого є його соціальна спрямованість, за якої максимізація прибутку в жодному разі не може бути пріоритетом при наданні кваліфікованих медичних послуг. Товаром на даному ринку є медична послуга, що являє специфічну форму виробничої діяльності, результат якої спрямований не на створення матеріального блага, а на отримання певного (конкретного) корисного ефекту, що стосується безпосередньо людини	В. Весельський А.В. Шомникова [2]
3.	Ринку, на якому центральне місце займають взаємовідносини суб'єктів виробництва і споживання медичних послуг в рамках специфічної цивілізованої форми суперництва між медичними працівниками (лікарями) по досягненню найвищого ступеню задоволення цільових потреб пацієнта	Е.Ц. Ясинська, М. Вацик [15]
4.	Ринку, на якому продається один товар – медична послуга (допомога), та специфічною рисою якого є складність взаємодії між інститутом страхових організацій та державних регуляторних органів у сфері охорони здоров'я	Л.М. Шварц, С. Волошин [21]
5.	Ринку, на якому діє нестандартна модель пропозиції та попиту за умови специфічності сфери охорони здоров'я, в якій є найважливішим товаром або послугою є здоров'я та життя людини.»	М. Лабай, П. Силаніч, К. Вайс, Б. Йонтчева [17]

*Джерело: систематизовано та згруповано автором на основі [2; 8; 15; 17; 21]

Необхідно зазначити, що в українському законодавстві поняття «медична послуга» досі не регламентовано, є лише така дефініція, як «медична допомога».

О.А. Євтушенко вважає, що ринок медичних послуг визначений, з одного боку, як сукупність усіх медичних технологій, виробів медичної техніки, методів організації медичної діяльності, фармакологічних засобів, що реалізуються в умовах конкурентної економіки, а з іншого боку, як сукупність наявних і потенційних виробників та споживачів медичних послуг. Водночас науковцем встановлено, що медична послуга є складним комплексом елементів, процесів і супутніх послуг, що розвивається в часі та просторі, має певні етапи, стадійність, охоплює усі види робіт, що пов'язані із збереженням, упродовженням і практичною реалізацією медичної допомоги [5].

Я. Янчак виділяє декілька специфічних особливостей поняття «медична послуга» [14, с. 229]:

- медична послуга – це діяльність (сукупність дій), яку можуть здійснювати не всі особи. До кваліфікації виконавця, що пропонує таку послугу, закон ставить підвищені вимоги. Саме це є основою для видавання ліцензії на здійснення діяльності суб'єкта господарювання;

- діяльність повинна здійснюватися для досягнення певної мети. Пацієнт (замовник), звертаючись до лікаря, має на меті усунення певних психофізіологічних негативних проявів свого організму (третьої особи). Медична діяльність ґрунтується на «об'єктивній потребі людей у збереженні та відтворенні свого тілесного існування»;

- за загальним правилом медична послуга не має матеріального результату. Водночас вона може бути поєднана зі створенням матеріального компонента;

- зазвичай результат послуги виконавець не може гарантувати;

- медична послуга як об'єкт цивільного права має визначену вартість, тому її надання супроводжується еквівалентним обов'язком із її оплати. В оплату входять витрати виконавця на її надання та його винагорода.

Важливою умовою розвитку ринку медичних послуг в Україні є зміцнення інноваційного потенціалу системи охорони здоров'я. Під ним розуміють сукупність науково-технічних, технологічних, інфраструктурних, фінансових, правових, соціокультурних та інших можливостей, що

забезпечують сприйняття та реалізацію нововведень. Отже, поняття інноваційного потенціалу є концептуальним відображенням розвитку інноваційних процесів, без яких не розвивається будь-який національний ринок медичних послуг [1, с. 16].

Ринок медичних послуг має свої особливості, що відрізняє його від інших видів ринків. Він є недосконалим і за більшістю основних характеристик відрізняється від досконалого ринку [10, с. 102].

Серед особливостей ринку медичних послуг, що робить його нетиповим, А. Літваком визначено такі:

- число продавців обмежене, тому що існують певні правила вступу до ринку;

- неоднорідність медичних послуг, їх індивідуальність;

- недосконале та суб'єктивне інформаційне забезпечення споживачів щодо ринку медичних послуг;

- складність порівняння вартості та якості послуги;

- велика кількість державних чи комунальних медичних закладів, які встановлюють ціну нижче собівартості за рахунок бюджетного фінансування;

- для реалізації медичної послуги необхідно мати компетентного посередника, який теж потребує фінансового забезпечення, що є додатковим складником у ціні медичної послуги [10, с. 103–104].

У сфері охорони здоров'я населення державне регулювання передбачає встановлення загальних правил і порядку здійснення медичної діяльності, зокрема, надання медичної допомоги, відповідальність за дотримання цих правил, вплив держави та її органів на діяльність органів і закладів охорони здоров'я [3, с. 75].

Державне регулювання має базуватися на нормативно-визначеній стратегії суспільного розвитку, державних медичних програмах, медичних стандартах та механізмі обов'язкового їх виконання, державному контролі та адміністративно-правовому примусі. Оскільки державне регулювання суспільних відносин здійснюється здебільшого через прийняття відповідних актів законодавства, то, на нашу думку, є підстави називати його державно-правовим регулюванням. При цьому слід зазначити, що в арсеналі впливу на суспільні відносини у державі, крім правових, активно використовуються й інші засоби

регулювання – організаційні, фінансові, кадрові тощо [3, с. 75]. У таблиці 2 наведені результати консолідації деяких підходів до визначення поняття «державне регулювання ринку медичних послуг», запропоноване українськими науковцями.

Результати аналізу теорій щодо розуміння змісту «державного регулювання ринку медичних послуг» дозволяють стверджувати, що наведені підходи мають теоретико-методологічне значення для подальших досліджень керування. Нами можуть бути узагальнені такі підходи до трактування сутності поняття:

I. Підхід до державного регулювання, в основу якого покладена основна мета такого регулювання – забезпечення здоров'я пацієнтів (В.Д. Долот, В.В. Дудка, Л.А. Ляховченко [6]);

II. Підхід, що окреслює мету державного регулювання ринку медичних послуг для якісного надання цих послуг населенню (О.І. Краснова, Т.В. Плужнікова [9]; О.Я. Сорока [12]; І.В. Миколаєць [11]);

III. Підхід до визначення державного регулювання ринку медичних послуг, що спрямований на висвітлення процесу регулювання, як системи методів, інструментів, технологій регулювання тощо (Ю.Б. Іванов, Ю.В. Бережна [6]; В.Д. Долот, В.В. Дудка, Л.А. Ляховченко [4]; О.В. Бобришева [1], Я. Янчак [14]).

Щодо визначень цього поняття, наведених в іноземних наукових джерелах (Європа та США, інші держави) та інших засобах інформації [16; 18; 19; 22], у більшості з них державне регулювання медичних послуг розглядається у широкому та вузькому значеннях:

– у вузькому значенні – для опису процесу делегованого прийняття рішень із використання підзаконних актів у питаннях, пов'язаних із функціонуванням ринку медичних послуг;

– у більш широкому сенсі – для визначення діяльності державних регуляторних органів, інституцій та установ із використання інструментів регуляторного впливу на учасників ринку медичних послуг різних типів для реалізації цілей соціально-економічної політики в галузі охорони здоров'я загалом.

Аналіз низки програмних документів та актів законодавства, що діють у сфері охорони здоров'я населення, дозволяє вважати, що завданнями державного регулювання відносин у цій сфері є [3, с. 77]:

– здійснення активної демографічної політики, спрямованої на стимулювання народжуваності і зниження смертності;

– забезпечення доступності медичної допомоги для населення;

– забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення;

Таблиця 2

Підходи до визначення поняття «державне регулювання ринку медичних послуг», запропоновані українськими вченими*

№	Визначення	Автор
1.	Діяльність із надання громадянам лікувально-профілактичної допомоги в Україні, що є невід'ємною частиною державної політики та державного управління в галузі охорони здоров'я	О.Я. Сорока [12]
2.	Діяльність держави, спрямована на забезпечення громадян якісними медичними послугами; забезпечення гарантованої державою безкоштовною допомогою; забезпечення фінансовими ресурсами; забезпечення новітніми технологіями; керування охороною здоров'я; підвищення кваліфікації кадрів; забезпечення удосконаленою правовою системою; створення конкуренції на медичному ринку	О.І. Краснова, Т.В. Плужнікова [9]
3.	Сукупність прямих та непрямих методів та інструментів, що впливають на учасників ринку та визначають особливості та стан його кон'юнктури в певний момент часу	Ю.Б. Іванов, Ю.В. Бережна [6]
4.	Складна система, в яку входять державна, муніципальна і приватна системи, і потребує державного регулювання, яке підвищувало б доступність і якість надання медичних послуг. Держава виступає основним замовником медичних послуг, що сприяють зміцненню здоров'я пацієнта, поліпшенню якості життя й національній безпеці країни	О.В. Бобришева, Я. Янчак [1; 14]
5.	Сукупність регуляторних дій органів державної влади, направлених на підтримку та поліпшення здоров'я нації, що має сприйматись не тільки і не скільки як здатність до фізичного благополуччя а, як здатність до виконання соціально-трудова функцій, відтворення сукупності людських здібностей та потреб	В.Д. Долот, В.В. Дудка, Л.А. Ляховченко [4]
6.	Сукупність вже наявних і потенційних споживачів, що мають спільні потреби або запити, які можуть бути задоволені спеціалізованими операторами за допомогою надання послуг високої контактності	І.В. Миколаєць [11]

*Джерело: систематизовано та згруповано автором на основі [1; 4; 6; 9; 11; 12; 14]

– запровадження ефективної системи багатоканального фінансування сфери охорони здоров'я, поетапне збільшення державних асигнувань у сферу охорони здоров'я;

– створення умов для формування та стимулювання здорового способу життя;

– інтенсивний розвиток медичної та фармацевтичної промисловості, в тому числі медичного приладобудування, виробництва лікарських засобів та виробів медичного призначення, зниження їх вартості тощо.

На підставі аналізу підходів та трактувань вважаємо, що «державне регулювання ринку медичних послуг» – це складна, багаторівнева система державного впливу, що складається із суб'єктів впливу (органів влади), об'єктів впливу (установ, що надають медичні послуги населенню на ринку) та технологій впливу (нормативно-правового, організаційного, фінансового, інформаційного забезпечення; методів, інструментів впливу) задля ефективної діяльності організацій та установ, які є учасниками ринку та надають, регулюють або споживають медичні послуги при ринковій кон'юктурі, для забезпечення надання якісних медичних послуг населенню, підвищення рівня та якості життя в державі.

Висновки і пропозиції. Таким чином, у процесі дослідження трактувань сутності понять «ринку медичних послуг» українськими та іноземними науковцями можна дійти висновку, що зазначений ринок є складною збалансованою системою, що формується з сукупності організацій та установ, що є учасниками ринку та надають, регулюють або споживають медичні послуги при кон'юктурі ринку в певний момент часу, та діяльність яких спрямована на якісне та доступне надання необхідних послуг із поліпшення стану та збереження здоров'я людей. Натомість поняття «державне регулювання ринку медичних послуг» можна використовувати у вузькому та широкому значеннях.

Список використаної літератури:

1. Бобришева О.В. Ефективний розвиток та функціонування ринку медичних послуг в умовах глобалізації економіки та інтеграційних процесів в охороні здоров'я. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка»*. 2014. Вип. 8–2. С. 12–18.
2. Весельський В. Вітчизняна охорона здоров'я зробить відчутний крок у своєму розвитку: доповідь на підсумковій колегії МОЗ України. *Ваше здоров'я*. 2006. № 16 (843). С. 2. URL: www.vz.kiev/med/16-06/7shtml.

3. Гладун З.С. Концептуальні засади державно-правового регулювання відносин у сфері охорони здоров'я населення. *Медичне право України: проблеми становлення та розвитку: матеріали I Всеукраїнської наук.-практ. конф.* 19-20 квіт. 2007, м. Львів. С. 73–79.
4. Долот В.Д., Дудка, Л.А., Ляховченко В.В. Державне регулювання керованої медичної допомоги (за матеріалами літературних джерел). *Економіка та держава*. 2012. № 4. С. 110–112.
5. Євтушенко О.А. Механізми державного управління ціноутворенням в охороні здоров'я : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Донецький держ. університету управління. Донецьк, 2006. 22 с.
6. Іванов Ю.Б., Бережна Ю.В. Інструментарій державного регулювання сфери охорони здоров'я в Україні. *Економіка і регіон*. 2014. № 4 (47). С. 101–106.
7. Інформація про здійснення органами виконавчої влади державної регуляторної політики у 2017 році URL: http://www.drs.gov.ua/regulatory_policy/informatsiya-pro-zdijsnennya-organamuyukonavchoyi-vlady-derzhavnoyi-regulyatornoyi-polityky-u-2017-rotsi/?print_page=true.
8. Корнацький В.М. Медичні, соціально-економічні та юридичні передумови обов'язкового медичного страхування в Україні. *Лікувальна справа*. 2000. № 6. С. 114–116.
9. Краснова О.І., Плужнікова Т.В. Особливості механізму державного регулювання сфери охорони здоров'я. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 7. С. 46–48.
10. Літвак А. Стан ринку медичних послуг в Україні. *Актуальні проблеми державного управління*. 2012. Вип. 1. С. 101–106.
11. Миколаєць І.В. Механізми державного регулювання надання медичних послуг населенню в Україні : дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Міжрегіон. Акад. упр. персоналом. Київ, 2018. 242 с.
12. Сорока О.Я. Державне регулювання медичної діяльності в дисертаційних дослідженнях українських авторів. *Галицький лікарський вісник*. 2012. № 1. С. 168–170.
13. Шомнікова А.В. Ринок медичних послуг: проблеми ефективного використання маркетингових досліджень. *Наукові праці НДФІ*. 2009. № 2 (47). С. 131–136.
14. Янчак Я. Ефективний розвиток та функціонування ринку медичних послуг в умовах глобалізації та інтеграційних процесів в охороні здоров'я. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Юридичні науки : збірник наукових праць*. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. № 876. С. 227–235.
15. Ясинська Е.Ц. Сучасні погляди на конкуренцію в охороні здоров'я / Е.Ц. Ясинська, М.З. Вацик. URL: <http://nauka.zinet.info/34/yasynska.php>.

16. Akhtar A. Health care regulation in low- and middle-income countries: a review of the literature. Melbourne: Nossal Institute for Public Health; 2011 (Health Policy and Health Finance Knowledge Hub, Working Paper Series No. 14 URL: http://community.eldis.org/.5b0c5e57/HPHF_Hub_WP_No_14_Health_care_regulation_in_low-and_middle-income_countries.pdf, accessed 1 March 2016/.
17. Lábaj Martin, Silanič Peter, Weiss Christoph, Yontcheva Biliana Market structure and competition in the healthcare industry. *The European Journal of Health Economics*. 2018. Volume 19, Issue 8. pp. 1087–1110.
18. Lagarde M, Haines A, Palmer N. The impact of conditional cash transfers on health outcomes and use of health services in low and middle income countries. *Cochrane Database of Systematic Reviews* 2009, Issue 4; 2009
19. Medical Council of India. The Indian Medical Council Act, 1956 URL: <http://www.mciindia.org/ActsandAmendments/TheMedicalCouncilAct1956>.
20. Morgan B, Yeung K. An Introduction to Law and Regulation. Cambridge: Cambridge University Press 2007.
21. Schwartz M. Lisa, Woloshin Steven Medical Marketing in the United States, 1997-2016 URL: <https://jamanetwork.com/journals/jama/fullarticle/2720029>.
22. Turkey marks progress in fight against noncommunicable diseases. World Health Organization; 2012. URL: http://www.who.int/features/2012/ncd_turkey/en/.

Barzylovych A. D. Scientific approaches to the definition of the terms “market of medical services”, “state regulation of the market of medical services”

The article explores the essence of the concepts “market of medical services” and “state regulation of the market of medical services”. Approaches to the definition of “market of medical services” are given. It is established that the market of medical services is a complex balanced system consisting of a set of organizations and institutions-market participants that provide, regulate or consume medical services under market conditions, whose activities are aimed at quality and affordable provision of necessary services to improve and preserve human health. The basic signs and features of the market of medical services are defined. Approaches to the definition of “state regulation of medical services” are presented. It is found that the concept of “state regulation of the market of medical services” can be used in a narrow and broad sense. The goals and objectives of state regulation of the market of medical services are established. For successful implementation of state regulation in the sphere of medical services it is necessary to formulate its purpose and tasks. Thus, the main purpose of state regulation in the sphere of medical services is to improve the health of the population, prevent various diseases, improve the quality of life of the population and the like. The tasks of state regulation in this sphere determine the impact on the work of medical facilities regardless of their form of ownership, the implementation of quality control of medical services, the legislative guarantee of equal conditions for the functioning of health care institutions.

The main direction of the state policy in the field of health care is to improve the quality and real accessibility of medical care for different segments of the population. Modern medical care requires high technology and adequate funding. In the context of growing incomes and limited resources, it became necessary to increase the volume of paid services, which will act as an additional source. Additional funding will expand opportunities and meet human needs.

Key words: *medical sphere, market of medical services, signs of the market of medical services, state policy, regulate, control.*